

Gemeente
Diemen

Informatie van het College

Onderwerp: Stand van zaken nieuwe werkwijze specialistische jeugdhulp 2018
Datum: 21 september 2018
Portefeuillehouder: J. Klaasse
Afdeling: Samenleving
Steller: Suzanne Felix

Inleiding

In deze brief informeren wij u over de ontwikkelingen in de transformatie van de specialistische jeugdhulp. Per 1 januari 2018 is sprake van een nieuwe werkwijze voor specialistische jeugdhulp. Met de nieuwe werkwijze is een belangrijke stap gezet in de transformatie van het jeugdstelsel. Het is belangrijk dat gezinnen de regie blijven houden over hun leven en samen met hun eigen omgeving en professionele hulpverleners naar structurele oplossingen zoeken.

Toelichting

Overschrijding

De nieuwe bekostigingssystematiek en de daaraan gekoppelde administratie zorgen vooralsnog voor een hoge mate van onzekerheid, zowel aan de kant van gemeenten als aan de kant van de gecontracteerde aanbieders. Daarom wordt gezamenlijk gewerkt aan een nadere analyse en aan de bijbehorende oplossingen. Deze onzekerheid leidt ertoe dat er momenteel sprake is van een overschrijdingsprognose. Het gaat hierbij om een bedrag dat in regioverband op kan lopen tot maximaal €33 mln. in 2018. De aankomende periode wordt scherper waar de overschrijding op uitkomt.

Wethouders van de veertien samenwerkende regiegemeenten en bestuurders van de in segment C gecontracteerde instellingen hebben naar elkaar uitgesproken dat zij deze mate van overschrijding onaanvaardbaar vinden. Daarom is in de afgelopen periode gezamenlijk onderzoek ingesteld. Hieruit is o.a. naar voren gekomen dat een aantal ontwikkelingen niet past bij de uitgangspunten van de visie. Daarnaast lijkt het financieel kader ruimschoots te worden overschreden. Het nieuwe systeem van de jeugdhulp is op deze wijze niet houdbaar. Bijsturen is nodig. De ruimte die het nieuwe stelsel biedt om in te zetten wat nodig is, leidt onvoldoende tot een beweging naar de voorkant, waarin door preventieve of lichte maatregelen, duurdere specialistische zorg minder nodig is. Wethouders en aanbieders onderschrijven dat bij de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de nieuwe werkwijze, ook de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de financiële houdbaarheid hoort.

Uitgangspunt transformatie

We zijn acht maanden op weg met de nieuwe werkwijze voor de jeugdhulp. Bij de overgang naar de nieuwe werkwijze stond zorgcontinuïteit voorop voor jeugdigen die al in 2017 jeugdhulp ontvingen. Hulp aan kinderen en gezinnen wordt gewoon voortgezet en zij hebben geen last gehad van de administratieve overgang. Uitgangspunt is dat de kinderen tijdig worden geholpen, waarmee verwijzingen naar zwaardere en duurdere hulp zoveel mogelijk wordt voorkomen. In de nieuwe werkwijze kijken we breder naar wat een gezin nodig heeft, vanuit het idee dat er meerdere factoren een rol spelen bij de ontwikkeling van een kind. Wanneer een gezin bijvoorbeeld problemen heeft met schulden of huisvesting of wanneer sprake is van verslaafde gezinsleden, wordt dit bij de aanpak betrokken. Er ligt nog meer regie bij het gezin en de jeugdigen zelf, waarbij het werken aan het resultaat belangrijk is. Deze uitgangspunten staan centraal in een perspectiefplan dat met de ouders wordt opgesteld.

Eerste positieve bevindingen

We zien een positieve ontwikkeling als het gaat om het aantal gezinnen dat de weg weet te vinden naar jeugdhulp.

- Het bereik van de lokale teams is de afgelopen jaren sterk gestegen. Dit betekent dat meer kinderen op een laagdrempelige manier relatief lichte hulp en ondersteuning ontvangen.
- De nieuwe werkwijze geldt voor kinderen die vanaf 1 januari 2018 een nieuwe verwijzing krijgen. Bij de overgang naar de nieuwe werkwijze stond zorgcontinuïteit voorop voor kinderen die al in 2017 jeugdhulp ontvingen. Samen met jeugdhulpaanbieders is dit zodanig (administratief) georganiseerd dat ouders en kinderen van deze overgang geen last hebben gehad. Dit proces is onlangs afgerond.
- Het werken met één hoofdaannemer, die verantwoordelijk is voor het coördineren van alle specialistische hulp, zorgt ervoor dat kinderen niet meer van de ene naar de andere aanbieder worden doorverwezen.

Eerste negatieve bevindingen

De belangrijkste om te noemen zijn:

- Er wordt veel vaker dan verwacht verwezen naar segment C. Segment C is bedoeld voor cliënten met meervoudige complexe problematiek die niet binnen de mogelijkheden van segment B, enkelvoudige specialistische jeugdhulp, geholpen kunnen worden. Juist deze afweging, volstaat de hulp binnen segment B of is hulp binnen het (veel) duurdere segment C noodzakelijk, wordt nog niet in alle gevallen goed gemaakt.
- Aanbieders delen de jeugdigen vervolgens in een zware intensiteit behandeling / begeleiding in. Ook die afweging wordt nog niet altijd passend gemaakt op wat nodig is.
- Ook zien we een toename van verblijf, hetgeen niet overeenkomt met het uitgangspunt dat kinderen zo 'thuis als mogelijk' moeten kunnen opgroeien.
- De ruimte die het nieuwe stelsel biedt om in te zetten wat nodig is, lijkt vooralsnog te leiden tot onnodige kostenverhoging aan de specialistische achterkant, terwijl er juist ruimte nodig is om de preventieve voorkant te versterken.
- Om te komen tot het resultaat, wordt integraal gewerkt. Er wordt gekeken naar de brede gezinscontext, wat ertoe kan leiden dat in het belang van het gezin hulp en ondersteuning wordt geboden die eigenlijk vanuit andere financiering gedekt zou worden dan vanuit het budget dat beschikbaar is voor jeugd en jeugdzorg.
- Of er daadwerkelijk meer jeugdigen worden geholpen is nog onderwerp van nadere analyse. Administratieve systemen geven hierover nog geen eenduidig beeld.
- Een aantal kosten opdrijvende effecten is wel bekend. Dit betreft bijvoorbeeld de flinke toename van jeugdigen die voorheen in de Wet langdurige Zorg werden opgevangen. Dit zijn kinderen die zwaardere zorg nodig hebben. Ook lijkt er een toename te zijn van het aantal meerderjarigen (18-23 jaar) dat een beroep doet op hulp vanuit de Jeugdwet.

Diemen

Vooralsnog lijkt de situatie in Diemen mee te vallen en zullen wij, in tegenstelling tot gemeenten in de regio, naar verwachting niet met zeer grote overschrijdingen binnen de specialistische jeugdzorg te maken krijgen.

Diemen had weliswaar in 2017 een hoog percentage cliënten met meervoudige complexe zorg afgezet tegen enkelvoudige complexe zorg. Hiermee is echter bij de voorbereiding van de begroting van 2018 en verder rekening gehouden en dus als zodanig in de budgetten voor de jeugdzorg verwerkt. Daarnaast is in totaliteit het percentage cliënten onder de achttien op het totaal aantal Diemense jeugdigen echter lager dan het gemiddeld percentage in de regio en liggen de gemiddelde kosten per cliënt onder het regionale gemiddelde. Tevens kent de gemeente Diemen in vergelijking met de meeste gemeenten in de regio een ruim aanbod aan preventieve jeugdhulp. Mogelijk leidt dit tot minder vraag naar specialistische jeugdzorg.

Het komt voor dat een cliënt met bepaalde problematiek niet binnen het ingekochte aanbod terecht kan en dan wordt een aparte overeenkomst met een instelling afgesloten.

Twee zorgaanbieders waar negen cliënten van de gemeente Diemen zorg ontvangen behoren sinds 2018 niet meer tot het ingekochte aanbod, en zorgen voor extra kosten van ongeveer €115.000 in totaal. Daarnaast is er dit jaar een unieke cliënt met zeer complexe problematiek waar een incidenteel contract van ongeveer €250.000 voor is afgesloten. Dit zou een totale verwachte overschrijding van ongeveer €365.000 betekenen op een begroting van €3.925.000. Vooralsnog lijkt deze overschrijding opgevangen te kunnen worden binnen de budgetten van het sociale domein.

Aanpak/uitvoering

Op 17 september 2018 hebben wethouders en bestuurders van de grotere instellingen de balans opgemaakt. Vastgesteld is dat gemeenten, verwijzers en aanbieders het gezamenlijke uitgangpunt van het nieuwe stelsel als een goede richting zien. Gemeenten en aanbieders nemen samen de verantwoordelijkheid in het zoeken naar oorzaken van- en oplossingen voor de overschrijding.

Met aanbieders en verwijzers is besproken welke ingrijpende maatregelen nodig zijn om ook op korte termijn de overschrijding te keren en niet verder te laten oplopen. Dit zijn onder andere:

- Iedereen krijgt de hulp die nodig is. De afspraak is dat nieuwe indicaties bij twijfel starten met inzet van lichte hulp (segment B) en dat wordt opgeschaald als dat nodig is.
- Verwijzers krijgen inzicht in de bandbreedtes van de kosten van hulp van de diverse aanbieders, zodat zij meer kostenbewust kunnen verwijzen.
- Gemeenten, aanbieders en verwijzers ontwikkelen een (opleidings)programma om verwijzers beter te leren passend te verwijzen.
- De tarieven voor enkelvoudige specialistische jeugdhulp (segment B) blijken te laag en de tarieven voor zwaardere hulp (segment C) blijken te hoog. Op basis van analyses worden de tarieven voor 2019 opnieuw vastgesteld.
- Op dit moment is een proces gestart om de bedragen verder te analyseren. Met hulp van KPMG kijken de zorgaanbieders hoe we de betrouwbaarheid van de beschikbare gegevens kunnen verhogen en de overschrijding naar beneden bijgesteld kan worden.

De resultaten van dit proces en oplossingsscenario's worden in het eerstvolgende bestuurlijk overleg tussen de wethouders van de regiogemeenten op 17 oktober 2018 besproken.

- EINDE -